

Consummatum est

A János evangéliuma szerint Jézus kereszten mondott utolsó szava ez volt: "Elvégeztetett! És lehajtva fejét, kibocsátá lelkét." Lukács szerint "kiáltván Jézus nagy szóval, monda: Atyám, a te kezeidbe teszem le az én lelkemet. És ezeket mondván, meghala." Immáron senki nem fogja tudni pontosan rekonstruálni, hogy a két evangélista közül melyik a hitelesebb, de ez teljességgel lényegtelen is. Ami viszont számunkra a legfontosabb, főleg most, húsvét és a feltámadás után, hogy miután elvégeztetett, lelkét Jézus az Atya kezébe tette le. S hogy miért találom fontosnak a kettőt egymással egybekötve érteni? Azért, mert így számunkra is kiemelten fontos mondanivalója van. Nevezetesen: ha valami emberi dimenzióban elvégeztetett, az az Atya, az Isten kezébe letéve, azt az ő kezében tudva más megvilágításba kerül, másként láthatjuk. Az tehát, ami elvégeztetett, Isten kezében más távlatot kap.

Két téma, amely a sok-sok kérdés között különösen is foglalkoztat, nem csak engem, de meggyőződésem szerint sokunkat. Az egyik, amely a mindennapjainkat meghatározó járvány kapcsán az utóbbi napokban egyre nyíltabban a felszínre került: krízishelyzetekben miként gondolkodik egy társadalom saját tagjairól, egyedeiről? Alkalmaz-e különbséget a különböző korcsoportok között? Részesül-e elsőbbségben, azaz van-e prioritása egyiknek a másikkal szemben? Lehet-e gazdasági, hasznossági szempontból fontossági sorrendet felállítani valamelyiknek a javára, nyilvánvalóan a másiknak a kárára? Szabad-e egyáltalán akár csak gondolatban is felvetni azt, hogy az idősebb korosztály számára a földi élet "elvégeztetett", sok a fóka, kevés a hal, s ennek alapján döntsön a társadalom arról, hogy esélyt a túlélésre és a jövőre a fiatalabb, a még életerős, a köz számára hasznot hajtó egyedei számára biztosít? Súlyos etikai kérdés ez, amellyel könyvtárnyi irodalom foglalkozott eddig is, de most, amikor sok szempontból beszűkülni látszik a tér, a lehetőségek korlátozottak, egyre inkább úgy tűnik, a kérdést újból napirendre kell vennünk. S hívő ember számára most különösen fontos valamiféle fogózkodót, egyfajta eligazítást, legalább is kiindulópontot találni. És ha már kiindulópontot keresünk, miért ne fordulnánk ahhoz a kereszten a végső stációba eljutott Jézushoz, aki kimondta: Elvégeztetett! Sokunk számára bizony időszerű elgondolkodni a kilencvenedik zsoltárba foglalt megállapításon: "A mi esztendeinknek napjai hetven esztendő, vagy ha feljebb, nyolcvan esztendő, és nagyobb részük nyomorúság és fáradság, amely gyorsan tovatűnik, mintha repülnénk. (...) Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk." S bölcs szív szerint a leghelyesebb válasz az, ha "Atyám, a te kezeidbe teszem le az én lelkemet." És nem én próbálok akár egy fél világgal szembe hadba szállni, akár körmönfont magyarázatokat, érveket felsorakoztatni, egy ördögi körbe kerülve mindent elkövetni, hogy abból győztesen én kerüljek ki. Ehelyett arra tekinteni, aki nagypéntek kilátástalansága, majd húsvét ragyogó fénye után ezt mondta: Én élek, ti is élni fogtok.

Az Elvégeztetett-re másodikként aktualitást az a dátum ad, mely másfél hónap múlva esedékes, és megállít a megdöbbenés gyászában, mint száz esztendővel ezelőtt, amikor 1920. június 4-én a Párizs melletti Versaille Trianon-palotájában nemzeti

történelmünk legnagyobb tragédiája megpecsételtetett. Padányi Viktor történész így emlékezik erre a napra:

14 éves negyedikes gimnazista voltam akkoriban. 10 órakor növénytan óra kezdődött és Kovách Demjén tanár úr magas, szikár alakja pontosan jelent meg az ajtóban, mint mindig. Felment a katedrára, beírta az osztálykönyvet, de nem kezdte el a feleltetést, mint szokta, hanem lehajtott fővel meredt maga elé egy hosszú percig... És akkor megkondultak a harangok. Kovách Demjén tanár úr odament a térképtartóhoz, kivette a térképet, amelynek felső sarkában akkor még ez a név állt: "A Magyar Szent Korona Országainak Politikai Térképe", és felakasztotta a térképállványra, s mindezt egyetlen szó nélkül, aztán megállt előtte, kissé oldalt, hogy ne takarja el előlünk, és nézte, olyan arccal, olyan leírhatatlan, lágy kifejezéssel, amilyet mi még sohasem láttunk száraz és örökké szigorú arcán. Mi halálos csendben néztük a térképet, és az előtte álló, szürkülő hajú cisztercita papot, amint feje egyre lejjebb esett a mellére, és a kívülről behallatszó harangzúgás által méginkább kikeményített csendben inkább magának, mint nekünk, ennyit mondott: "Consummatum est". Ötvennégyen voltunk, ötvennégy 14 éves magyar fiú. A Golgotha utolsó szavai után nem bírtuk tovább, leborultunk a padokra és elkezdtünk sírni. Odakint kongtak a harangok. Nagymagyarország keresztrefeszítésének napja volt. 1920. június 4-e. Péntek...

Elvégeztetett. Atyám, a te kezeidbe teszem le...

Amit ma, száz esztendő múltán mondunk, az az, hogy Isten kezében volt, s ma is az ő kezében van sorsunk. És húsvét után Urunk él, és vele együtt élünk mi is, hetven esztendő vagy ha feljebb nyolcvan esztendő földi életünk útján járva. És azt is tudjuk, és hittel mondjuk, "azoknak, kik Istent szeretik, minden javukra van."

Ámen.

Molnár-Veress Pál lelkész